

Høyres forslag til

Økonomiplan 2021-2024 – Årsbudsjett 2021

Rogaland fylkeskommune

Arbeid, innovasjon og omstilling - veien ut av krisen

I mars 2020 ble Norge stengt ned. Pandemien Covid19 førte til at regjeringen innførte de mest inngripende tiltak i Norge siden krigen, en situasjon som har rammet arbeidstakere og bedrifter hardt, og påvirket mange innbyggers hverdag negativt. For Rogalands del kom dette i kjølvannet av at vi også for få år siden var gjennom et kraftig oljeprisfall som rammet næringslivet og arbeidsplasser.

Selv om arbeidsledigheten ble noe redusert gjennom sommeren og høsten, viser siste oversikt fra NAV nå at tallene dessverre er stigende igjen. Restaurant, reiseliv, uteliv og transport er spesielt rammet. I tillegg kommer det urovekkende signaler fra bygg og anleggsbransjen om lavere aktivitet fremover.

Også offentlig sektor er berørt. Når mange innbyggere i Rogaland blir permitterte og oppsagte går skatteinntektene går ned. Sosial distansering og hjemmekontor svekker eksempelvis inntektene i kollektivtransporten, samtidig som utgiftene til drift og ekstra smitteverntiltak løper. Økt arbeidsledighet gir økt press på offentlige tjenester.

Heldigvis har regjering og Storting satt i verk kraftfulle tiltak som kompenserer bedrifter, kommuner og fylkeskommuner. Rogaland fylkeskommune har, som også fylkesrådmannen uttrykte i sin budsjettpresentasjon, opplevd at nasjonale myndigheter stiller opp. De økonomiske konsekvensene blir i stor grad kompensert.

Høyre mener at arbeid, innovasjon og omstilling er veien ut av krisen som rammer. Det gjelder for øvrig enten det er oljeprisfall, pandemi, klimaendringer eller hva vi måtte møte i fremtiden. Det må skapes flere arbeidsplasser, ny verdiskaping og ny vekst. Offentlig sektor må omstille seg til å levere bedre tjenester på mer effektive måter.

Med vårt forslag til økonomiplan og årsbudsjett sørger vi for at fylkeskommune bidrar til og legger til rette for arbeid, innovasjon og omstilling. Slik kan Rogaland komme styrket ut av krisen, bedre rustet for fremtiden.

Næringspakke for fremtidens jobber i Rogaland

Hovedsatsingen i Høyres budsjett er en kraftfull næringspakke for fremtidens jobber i Rogaland. Samlet settes det av over 20 mill. mer i drift i 2021, og 70 mill. mer til investering (inkludert økt vedlikehold og økt investering fylkesveier) i tiltak som bidrar til arbeid og aktivitet.

Vi styrker blant annet satsingen på innovasjon og gründerskap gjennom en betydelig økning av tilskuddet til Validé, som driver inkubator tilbud i hele Rogaland, og til Ungt Entreprenørskap slik at flere elever i den videregående skolen kan få erfaringen det er å starte egen elevbedrift. Etter nedleggelsen av det interkommunale nærings samarbeidet Greater Stavanger er det behov for økt innsats, blant annet med et nytt «Invest in Rogaland»-prosjekt, og det må settes av økte ressurser til arbeidet. Nærings samarbeidet på Haugalandet må videreføres, inkludert flyruteutviklingsprogrammet, og vi sikrer derfor forutsigbarheten i arbeidet og reverserer rådmannens forslag til kutt i tilskuddene.

Det settes også av fem millioner til ekstraordinære tiltak og tildelinger for 2021, og bruken av disse midlene foreslås avklart i en egen sak til Regional-, kultur- og næringsutvalget.

Reiseliv, kultur og opplevelse er en viktig del av næringslivet i Rogaland, og mange har sitt arbeid her. Vi foreslår å reversere en rekke kutt som ble vedtatt i fjor og som rådmannen har foreslått i år, blant annet til Sildajazzen i Haugesund, Magma Geopark i Dalane og Lysefjorden Utvikling.

Stopp i fylkesveiforfallet skaper også arbeid og aktivitet

Rådmannen foreslår store kutt i vedlikehold og asfaltering på fylkesveiene. Konsekvensen er at det eksisterende forfallet og etterslepet fortsetter og blir stadig større. Vi foreslår å snu utviklingen, og bruke mer midler på veivedlikehold i Rogaland. Dette er å ta vare på store felles verdier, og godt vedlikeholdte veier er viktig både for privatpersoner og bedrifter. Ikke minst skaper økt vedlikeholdsarbeid også mer aktivitet i en allerede presset bygg- og anleggsbransje.

Høyre finner også rom for å øke investeringsbevilgningene til fylkesveiprosjekter i perioden, og prioriterer opp byggingen av FV44 Hellvik stasjon – Vassvik (eks. bro), et viktig trafiksikkerhetsprosjekt i Dalane.

Tabell drift

Avdeling - tall i 1000 kroner	2021 budsjett	2022 budsjett	2023 budsjett	2024 budsjett
Bygg og eiendom				
2 årsverk (leder eiendom og områdeleder) - effekt omorganisering		-1 200	-1 500	-1 800
Vedlikehold Bergesenhuset - Vibrandsøy - avhendes	-300	-300	-300	-300
SUM	-300	-1 500	-1 800	-2 100
Felles utgifter og annet				
Prosjekt for lavere sykefravær i utsatte avdelinger	1 000	1 000	1 000	1 000
Lavere sykefravær	-2 000	-2 500	-3 000	-3 000
Fortsatt effektivisering ledelse og fagstab	-6 200	-6 200	-6 200	-6 200
Lavere indeksjustering	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Lavere lønnsvekst - fra 2,2 % til 2,1 %	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
SUM	-12 700	-13 200	-13 700	-13 700
Personal og organisasjon				
Reduksjon annonser felles	-400	-400	-400	-400
SUM	-400	-400	-400	-400
Digital utvikling				
Reduksjon innkjøp konsulenttenester (s. 210)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering som følge av digitalisering	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Kultur				
Regionale idrettsanlegg - økning for redusert etterslep/ventetid	2 500	2 500	2 500	2 500
Vestnorsk Jazzsenter - økt tilskudd	100	100	100	100
Sildajazzen - økt tilskudd	100	100	100	100
Lysefjorden utvikling - økning i henhold til avtale		200	200	200

Magma Geopark - reversere kutt	230	230	230	230
SUM	2 930	3 130	3 130	3 130
Næring				
Økning inkubatortilbudet i Rogaland, Validé	2 500	2 500	2 500	2 500
Invest in Rogaland - nytt prosjekt	2 000	2 500	2 500	2 500
Omdisponering tilskudd Greater Stavanger		-500	-500	-500
Haugaland Vekst - reversert kutt	200	400	400	400
Flyruteutvikling Haugaland	313	313		
Midler til fordeling etter søknad - sak til RKU	5 000			
SUM	10 013	5 213	4 900	4 900
Samferdsel				
Fylkesveger - økt dekkelegging	10 000	12 500	15 000	17 500
Reversering av kutt i hurtigbåttilbud - sak i SU	6 600	12 900		
Finansutgifter forskuttet rassikring RV13 Rødsliane - Lovareide *			3 000	6 000
SUM	16 600	25 400	18 000	23 500
Opplæring				
Økt tilskudd Ungt Entreprenørskap Rogaland	2 500	2 500	2 500	2 500
PC-ordningen - enklere ordning	-11 800	-11 800	-11 800	-11 800
Karriereveiledning - ny innretning	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
SUM	-11 300	-11 300	-11 300	-11 300
Tannhelse				
Videreføre dagens budsjetttramme	-4 095	-6 095	-6 095	-6 095
SUM	-4 095	-6 095	-6 095	-6 095
SUM ORDINÆR DRIFT	-2 252	-1 752	-10 265	-5 065
Finansutgifter og intern finansiering				
Økte avdrag, utover minimum	80 000	80 000	80 000	80 000
Reduserte overføringer fra drift til investering	-78 000	-78 000	-69 000	-74 000
Reduserte finansutgifter (konsekvens av investeringer mv.)	-100	-500	-500	-1 400
Avsetning disposisjonsfond (ved disponibel rest)	352	252	-235	465
SUM	2 252	1 752	10 265	5 065
SUM TOTAL	0	0	0	0

* forutsetninger i eget tekstpunkt

Tekst drift

1. Prosessen med avhending av Bergesenuset på Vibrandsøy avklares og gjennomføres så raskt som mulig, og det settes derfor ikke av midler til videre vedlikehold og drift.

2. Det gjennomsnittlige sykefraværet i fylkeskommunen er lavt, andre kvartal i år så lavt som 3,88 %. Likevel er det enkelte ansattegrupper/avdelinger som har høyt sykefravær, eksempelvis fra 6 til 9 %. Det settes av midler til et eget innsatsprosjekt for ansattegrupper med høyt sykefravær, og det forventes at et slik prosjekt vil gi effekt i påfølgende år.
3. Tidligere vedtatt effektivisering i ledelse og fagstab skal gjennomføres.
4. Det er lagt inn varierende beløp til pris/indeksjustering i ulike avdelinger. Beløpet reduseres med 2 mill., og rådmannen bes fordele reduksjonen på mest hensiktsmessig vis.
5. Norges Banks anslag for lønnsvekst i Pengepolitisk rapport 3/20 legges til grunn, og lønnsvekst for 2021 settes til 2,1 %.
6. Det pågår et stort arbeid med digitalisering i fylkeskommunen. Disse investeringene skal gi gevinster som både forbedrer kvaliteten på tjenestene som gis, og effektivisere driften av fylkeskommunen. Slike gevinster kan blant annet komme gjennom automatisering av oppgaver, digital medarbeider eller selvbetjeningsløsninger. Det forutsettes at flere av løsningene som implementeres fører til besparelser.
7. Etterslepet på utbetaling av tilskudd til regionale idrettsanlegg som er innvilget fylkeskommunal støtte er stort, og det vil ta nærmere ti år før de siste anleggene får utbetalt tilskudd. Tilskuddspotten økes med 10 millioner i økonomiplanperioden, og dette fører til at etterslepet reduseres med 25 %.
8. Det er viktig å utvikle, ta vare på og løfte jazzmiljøet i Rogaland. Det satses mye på barn og unge for å utvikle nye utøvere. Dessuten er tiltakene viktig for reiselivet i fylket. Fjorårets budsjettkutt til Vestnorsk Jazzsenter og Sildajazzen reverseres derfor.
9. Fylkeskommunen skal overholde sine forpliktelser om tilskudd til Lysefjorden Utvikling, et viktig regionalt reiselivstiltak. Tilskuddet økes derfor til 700.000 i året i hele økonomiplanperioden.
10. Magma Geopark er et viktig regionalt reiselivstiltak, og rådmannens forslag om kutt i tilskudd reverseres derfor, og det settes av 500.000 i årlig tilskudd i hele økonomiplanperioden.
11. Som en del av foreslått næringspakke er det viktig at tilskuddet til inkubatorvirksomheten til Validé styrkes, ikke kuttes slik rådmannen har foreslått. Tilskuddet økes med 2,5 mill. til 3.750.000 i hele økonomiplanperioden.
12. Nedleggelsen av det interkommunale nærings samarbeidet Greater Stavanger skaper behov for at Rogaland fylkeskommune må ta mer ansvar for det regionale næringsarbeidet, og det må settes av penger til dette. Blant annet skal det startes et Invest in Rogaland prosjekt for å

få bedrifter fra andre steder i ut- og innland til å etablere virksomhet her. Det settes av 2,5 mill. til prosjektet årlig.

13. Nærings samarbeidet på Haugalandet må videreføres, inkludert flyruteutviklingsprogrammet. Foreslåtte kutt reverseres.
14. Enkelte bransjer har et stort vekstpotensial, men opplevd stort fall i etterspørselen under pandemien. For at flere næringer skal stå bedre rustet til å vokse når pandemisituasjonen avtar, bes fylkesrådmann etablere et vekstprogram i 2021, og det settes av 5 mill. til dette i budsjettet. Fylkesrådmann bes om å legge frem en sak for RKU på første møte i 2021 (4. februar). Utvalget kan gjøre endelig beslutning om videre fremdrift og/eller tildeling.
15. Det bevilges mer penger til vedlikehold og asfaltering på fylkesveier, totalt 55 millioner mer enn rådmannens forslag i økonomiplanperioden. Dette er god verdibevaring, bremser forfallet og bidrar til etterlengtet aktivitet i bygg og anleggsbransjen.
16. Det gjennomføres ikke reduksjoner i rutetilbudet for hurtigbåter på det nåværende tidspunkt. Nødvendige endringer gjøres i forbindelse med konkurranse om nye driftskontrakter, som et helhetlig opplegg, fra 2023. Det skal spesielt vurderes hvordan økt bruk av buss fra f.eks. Tau og Judaberg kan bidra til et alternativt tilbud for reisende der dette er aktuelt. Innspillene som fremkom i dialogmøte med kommunene tas med i videre vurdering av endringer. Tilbudet til ikke landfaste øyer skal skjermes så langt det er mulig.
17. Rassikring RV13 Rødsliane – Lovraeide er et svært viktig prosjekt for både innbyggere og næringslivet i Rogaland. Forutsatt at prosjektet tas inn i handlingsdelen av NTP, slik Statens Vegvesen har foreslått, og at Rogaland kommune inngår avtale med staten, settes det av midler i budsjettet til forskuttering, slik at prosjektet kan komme i gang.
18. Ungt Entreprenørskap Rogaland gjør en kjempejobb, og sørger for at barn og unge, blant annet våre elever i den videregående skolen, får erfaring med å starte egen bedrift. Dette vil skape flere nye bedrifter og arbeidsplasser i fremtiden. For at enda flere elever skal få anledning til å delta mer enn dobles tilskuddet i Ungt Entreprenørskap Rogaland, med 2,5 mill. til 4.470.000 i året.
19. Fylkesrådmannen bes legge frem en sak om hvordan vi kan forenkle PC-ordningen i løpet av våren 2020. Det bes utredes om man kan gå til innkjøp av rimeligere alternativer til dagens pc-er, for eksempel Chromebooker. Dette forventes å være en betydelig rimeligere ordning som kan finansieres innenfor gratisprinsippet.
20. Fylkeskommunen bør gå i dialog med NAV Rogaland og se på nye måter å utføre karriereveiledning på. En digitalisert tilnærming, i kombinasjon med elementer fra dagens løsning, vil være mer treffsikker for dagens ungdom. Det vil dessuten være lettere å nå hele fylket.

21. Fagskolen Rogaland er en viktig del av det totale utdanningstilbudet som Rogaland fylkeskommune tilbyr. Mange fagarbeidere både ønsker og har behov for kompetanse ut over fagbrev og arbeidslivet etterspør slik kompetanse. Dette er også et viktig mål å nå om flere skal kunne lære hele livet. Vi er inne i en tid hvor arbeidslivet endres raskt, både som følge av konjunktursvingninger og av rask teknologisk utvikling. Vi vil i løpet av første halvår 2021 be om en sak til Opplæringsutvalget som må beskrive hvordan fagskolen raskt kan tilpasse seg behovsendringene i arbeids/næringslivet i fylket.
22. Tilskudd til Tannhelse Rogaland videreføres på dagens nivå. Eventuelle økte behov dekkes innenfor foretakets egen budsjetttramme.
23. Fylkesrådmannen bes legge frem en sak om etablering av portal over fylkeskommunale lokaler til utlån for frivillige organisasjoner.
24. Fylkeskommunal KAF-ordning for ansattreiser avvikles. Fylkeskommunen bør etterstrebe klimatiltak som gir reelle utslippsreduksjoner. Det er ikke lagt inn budsjetteffekt, men avviklingen vil medføre mindre administrasjon og merarbeid for de ansatte.
25. Teknologit utviklingen innebærer utfordringer, men også store muligheter. Innbyggere og næringsliv skal oppleve fylkeskommunen som tilgjengelig og effektiv. For å bidra til en attraktiv region å utvikle nye digitale løsninger i, bør mer offentlig data gjøres tilgjengelig. Videre bør nye nettsider utformes i samarbeid med brukere og fra deres behov, samt aktivt måle brukertilfredshet og involvere brukerne i utarbeidelse av fylkeskommunen sine tjenestetilbud. Det legges frem en sak som beskriver hvordan fylkeskommunen, i samarbeid med andre kommuner, kan tilgjengeliggjøre relevante offentlige data, og hvordan kan ta brukere av tjenestene mer aktivt inn i utvikling og forbedring av dem.
26. Økonomiplan er et viktig styringsdokument som legger føringer for fylkeskommunens prioriteringer de neste årene. Det er viktig å sikre stor grad av åpenhet og transparens i hvilke prioriteringer som gjøres, ved at planen er lett tilgjengelig for alle fylkets innbyggere. Av den grunn bes rådmann lage en nettbasert økonomiplan som er tilpasset digitale løsninger, gjerne etter modell fra andre kommuner i fylket.

Tabell investering

Tekst - tall i 1000 kroner	2021 budsjett	2022 budsjett	2023 budsjett	2024 budsjett	2025 budsjett
Reduserte investeringskostnader fylkeshus som følge av OPS-samarbeid	-3 126	-3 676	-11 600	-30 000	-19 128
Finansielt bidrag fylkeshuset	0	0	0	-50 000	0
Reduserte investeringskostnader Breeam	-4 000	-8 500	-2 300	0	0

Økte investeringskostnader Fv44 Hellvik stasjon - Vassvik (uten bro)	0	15 000	15 000	40 000	20 000
Finansieringsbehov, endring	-7 126	2 824	1 100	-40 000	872
MVA-kompensasjon, endring	-1 354	537	209	1 900	166
Låneopptak, endring	-5 772	2 287	891	-41 900	706
Endret finansiering	-7 126	2 824	1 100	-40 000	872

Driftsbudsjettet - konsekvens av investeringer mv.					
Renteutgifter og avdrag					
Netto renteutgifter, endring	-100	-200	-200	-900	
Avdrag, endring	0	-300	-300	-500	
Finansutgifter - endring	-100	-500	-500	-1 400	

Tekst investering

27. Rehabilitering/ombygging/utvidelse/utbygging av Fylkeshuset skal skje i et offentlig-privat samarbeid for å redusere den økonomiske belastningen på fylkeskommunen og finne gode/rimelige løsninger. Det er viktig at private tas med i prosjektet fra tidlig fase for å oppnå størst mulig effekt. Det forutsettes at dette vil kunne gi en kostnadsbesparelse i prosjektet på minst 10 %. Dessuten vil det kunne selges/avhendes arealer fra eiendommen. Et konservativt anslag for salg av ca. 5000 m2 vil kunne gi en salgsinntekt på over 50 mill., avhengig av reguleringsplanens utforming.
28. BREEAM-sertifisering øker bygg sin livssyklus/reduserer livssykluskostnader. BREEAM-sertifisering inkluderer miljøoppfølgingsplan og miljøprogram, slik at ordinære kostnader til disse frafaller. BREAAM-sertifisering inkluderer også ordinær planlegging og kan i flere tilfeller gi kostnadsbesparende løsninger. Erfaring er at BREEAM-sertifisering fører til lavere energiforbruk og bruk av produkter som krever mindre vedlikehold og renhold. Ekstraordinære kostnader knyttet til BREEAM-sertifisering reduseres derfor til 3% pr. år.

Tabell nøkkeltall

Avdrag utover minimumsavdrag	80 000	80 000	80 000	80 000
Endret overføring fra drift til investering (neg. = reduksjon)	-78 000	-78 000	-69 000	-74 000
Samlet overføring fra drift til investering	222 000	222 000	343 000	312 000

Endret låneopptak (pos. = økning)	72 228	80 287	69 891	32 100
Endret gjeld per 31.12. (pos. = økning)	-7 772	-7 185	-16 994	-64 394
Endring avdrag (pos. = økning)	80 000	79 700	79 700	79 500
Endring renter (pos. = økning)	-100	-200	-200	-900

Netto driftsresultat i fylkesrådmannens justerte innstilling	370 686	280 474	411 571	421 730
Netto driftsresultat i alternativt forslag	293 038	202 726	342 336	348 195
Resultatgrad	3,8 %	2,6 %	4,3 %	4,4 %
Endret avsetning til disposisjonsfond (pos. = økning)	352	252	-235	465
Gjeldsgrad 31.12. (inflasjonsjustert)	88,5 %	90,0 %	89,6 %	90,8 %

Tekst nøkkeltal

29. Mål for netto driftsresultat settes til Teknisk beregningsutvalgs anbefaling om 4 % for fylkeskommuner. Da Rogaland fylkeskommune har høy gjeldsgrad skal handlingsrommet dette gir gå til økt nedbetaling av lån. Det settes av 80 mill. til dette årlig, ut over minimumsavdrag. Som en konsekvens av dette reduseres overføring mellom drift og investering, det henvises til tabell.
30. Endringer i drift og investering gir samlet sett en noe lavere gjeldsgrad. Budsjettforslaget vil føre til at fylkeskommunen har 64,3 mill. mindre i lån ved utgangen av økonomiplanperioden enn det som lå inne i rådmannens forslag.
31. Fylkestinget ber om at det utredes sak om måltall for avdragsprofilen, ved at avdragene forsøkes økt til tilsvarende nivå som avskrivninger.
32. Handlingsrom som følge av reduksjoner i drift samt endringer i investeringsbudsjett skal prioriteres til økt nedbetaling av gjeld o.l. som gir lavere gjeldsgrad.